

Aan de leden van de raad, fractiemedewerkers (via griffie) en
collegeleden
Cc Afdelingshoofden
Cc Pers

DATUM 21-4-2016
DOOR drs C.J. Kokkeler
TELEFOON 629 2349
(035-)
BIJLAGE
BETREFT Brandveiligheid senioren, aanvullende informatie

Geachte leden van de raad,

Enkele weken geleden heeft de fractie van de SP vragen gesteld over de brandveiligheid in senioren/aanleunwoningen en de dienstverlening aan senioren door zorgorganisaties. Na de schriftelijke beantwoording eind maart zijn er aanvullende vragen gesteld. Hieronder wordt ingegaan op deze vragen.

Brandveiligheid en senioren

De zorg voor verminderd zelfredzamen is een belangrijk thema. In zorginstellingen gelden strenge eisen voor brandveiligheid. In woningen en woongebouwen, waar ouderen en gehandicapten zelfstandig wonen, is dat niet zo. Maar niet iedereen die zelfstandig woont, is ook zelfredzaam bij brand. Mensen met een verstandelijke of fysieke beperking hebben meer tijd nodig om te kunnen vluchten. Slechthorenden kunnen niet per telefoon de hulpdiensten alarmeren of zelf worden gealarmeerd; dementerenden nemen mogelijk niet de juiste acties. Voor ouderen en mensen met een beperking is het daarom extra belangrijk maatregelen te treffen om brandveilig te wonen. Zoals al aangegeven in mijn brief aan de raad van 22 maart willen we gezamenlijk de brandveiligheid voor ouderen vergroten. Ouderen lopen immers een groter risico slachtoffer te worden van een brand. Afhankelijk van de definitie wordt geschat dat ongeveer 6% van de 65-plussers kwetsbaar is, vanuit een bredere definitie schatten wij dat 27% van de 65-plussers (in Hilversum 4.320 mensen) en 38% van de 75-plussers kwetsbaar is.

Bijgevoegd is een Jaarverslag fatale woningbranden 2015, dat een landelijk beeld van het afgelopen jaar geeft. Daaruit blijkt dat bij de meeste slachtoffers een beperkte zelfredzaamheid (26%), een hevige rookontwikkeling (23%) en het door de brand overvallen worden in de slaap (23%) de meest bepalende factoren zijn voor fataliteit. Daarom investeert de brandweer veel in bewustwording over brandveiligheid bij de ouderen én hun sociale omgeving. Brandweer en gemeente doen dit niet alleen, maar werken zoveel mogelijk samen met partners zoals woningcorporaties, zorgaanbieders en ouderenbonden. Zij kennen de doelgroep, weten ze te bereiken en komen bij ouderen achter de voordeur. Deze weken is er overleg in Hilversum met deze partners om tot concrete afspraken te komen, gecoördineerd vanuit het sterprogramma Buurten. Alleen met een gecombineerde aanpak kan de brandveiligheid van thuiswonende senioren voldoende worden gegarandeerd.

BEANTWOORDING VRAGEN

1) *Voor de SP is het afkoppelen van (delen) van de brandmeldinstallatie zonder dat dit bekend is bij de brandweer een onacceptabele situatie. Immers als de brandmeldinstallatie bij Gooierserf door Woonzorg Nederland niet was ontkoppeld, had het verloop van die melding mogelijk anders gelopen. De aanstaande ontkoppeling bij Zuiderheide (Dudok Wonen) baart ons eveneens grote zorgen. Bovendien is aangegeven dat er nog 9 ontkoppelingen hebben plaats gevonden. Welke complexen waren dat? En van welke verhuurders? Welke acties zijn daar genomen?*

Ad 1) Dit zijn de bij de brandweer bekende negen locaties: vier complexen van Zuiderheide (Amaris), drie complexen van Boomborg (Hilverzorg), Heydeborgh (Hilverzorg) en De Egelantier (Hilverzorg). Voor de locaties waar het duidelijk is welke beheerder verantwoordelijk is voor de aanleunwoningen is contact geweest over de brandveiligheid. Zie ook beantwoording andere vragen.

2) *Wat is de stand van zaken bij Zuiderheide? Ongenoegen is geuit maar wat is er verder uit besprekingen gekomen?*

Ad 2) Er is een gesprek geweest met Zuiderheide. De mogelijkheden voor aanvullende, bovenwettelijke brandveiligheidsvoorzieningen zijn besproken in de (toekomstige) aanleunwoningen. Zuiderheide gaat dit nader uitwerken en komt hierop terug. Ook wordt de brandweer waar mogelijk betrokken bij informatiebijeenkomsten voor bewoners. Verder heeft Amaris een verklaring opgesteld over de geplande afkoppeling van de 'zusteroproep' en de 'brandalarmering' in de aanleunwoningen. Amaris meldt dat zij er samen met Dudok Wonen alles aan doen om de bewoners een veilige woonomgeving te bieden. Amaris stelt dat de afkoppeling van deze systemen geen invloed heeft op de zorg & dienstverlening die ze bieden aan bewoners van deze aanleunwoningen; deze blijft overeind. Zo wordt de thuiszorg gecontinueerd en blijven ze ook in de nieuwe situatie 24-uurszorg in de vorm van persoonsalarmering bieden (personenalarmering wordt vergoed vanuit de basisverzekering op het moment dat sprake is van een lichamelijke handicap in combinatie met een verhoogde risicosituatie). Deze alarmering verloopt alleen via ander systeem dan het huidige zusteroproepsysteem. Amaris informeert de ouderen in de aanleunwoningen die zorg ontvangen hierover via een persoonlijke brief en tijdens informatieavonden.

3) *Het melden van volledig afkoppelen bij zorgcomplexen is verplicht, maar bij daarnaast gelegen aanleunwoningen niet. Vindt de gemeente dat de gewenste situatie?*

Ad 3) We zijn groot voorstander van behoud van de brandmeldinstallatie (en andere bouwkundige en organisatorische brandveiligheidsmaatregelen), maar kunnen dit niet afdwingen. Mensen zullen langer zelfstandig in hun wijk of buurt blijven wonen en er zullen minder verzorgingshuizen zijn. In deze voormalige verzorgingshuizen maken ouderen nu van de wooneenheden gebruik als gewone, zelfstandige woningen. In een verzorgingshuis waren bepaalde preventieve voorzieningen verplicht, nu niet meer. De primaire verantwoordelijkheid is daardoor bij de individuele bewoner terecht gekomen, en de brandveiligheidsmaatregelen zijn niet meer verplicht. De beheerders van zorginstellingen en aangrenzende aanleunwoningen zijn verantwoordelijk voor de brandveiligheid en het voldoen aan de regelgeving, c.q. het informeren van bewoners dat deze verantwoordelijkheid na aanpassing van de situatie bij hen komt te liggen door gewijzigde omstandigheden.

4) *Gaat de gemeente als bevoegd gezag een meldplicht instellen voor het ontkoppelen van aanleunwoningen? We zijn tenslotte verantwoordelijk voor de veiligheid van onze verminderd zelfredzame burgers! En als het mis gaat zouden we aansprakelijk gesteld kunnen worden.*

Ad 4) De rol van bevoegd gezag betreft het handhaven van de regelgeving. Voor aanleunwoningen bestaat er geen wettelijke verplichting voor een brandmeldinstallatie met rechtstreekse doormelding. Een meldplicht voor een niet vereiste handeling is niet haalbaar. Hiervoor bestaat dus ook geen risico van aansprakelijkheid. Overigens betekent dit niet, dat gemeente en brandweer niets doen om de brandveiligheid van kwetsbare groepen te bevorderen. Zie beantwoording van alle vragen.

5) *In de brief wordt gesproken over lokaal maatwerk. Op welke wijze gaat de gemeente dit lokale maatwerk vormgeven en op welke termijn?*

Ad 5) Afstemming van gemeente en brandweer met woningcorporaties en andere betrokken partijen (zorgorganisaties, WMO en thuiszorg) over brandveiligheidsmaatregelen in seniorenwoningen vindt al geruime tijd plaats. Hiervoor lopen diverse trajecten:

- De regionale brandweer heeft de afgelopen jaren rond het thema Brandveilig Leven met veel betrokken partijen afstemming gezocht, waaronder woningcorporaties, Thuiszorg organisaties, WMO loketten om versterking van de brandveiligheid te bewerkstelligen. Dit is bijvoorbeeld gebeurd door training van personeel van Thuiszorgorganisaties en WMO-loketten, die huisbezoeken uitvoeren, aandacht voor brandveiligheid bij keukentafelgesprekken en voorlichting over brandveiligheid.
- Bestuurlijk overleg met diverse woningcorporaties over inbraakpreventie is recent uitgebreid met het onderwerp brandpreventie. In dat kader wordt gekeken naar samenwerking met de brandweer, afsluiten van convenanten, voorlichtingsbijeenkomsten voor bewoners etc. Daarnaast wordt in Hilversum met diverse woningcorporaties besproken hoe de brandveiligheid van thuiswonende senioren kan worden verbeterd.
- Overleg met Woonzorg Nederland. Op advies van de brandweer gaan zij over tot plaatsing gekoppelde (huis)brandmelders in alle woningen, mogelijke doormelding naar Gooierserf en voorlichting voor bewoners in samenwerking met de brandweer.
- Binnenkort wordt samen met het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) een traject gestart om met eerder genoemde woningcorporaties de problematiek van brandveiligheid van thuiswonende senioren beter inzichtelijk te maken en gezamenlijk oplossingen te zoeken.
- Brandweer Nederland blijft zich inzetten voor het onder de aandacht brengen van de problematiek van brandveiligheid van seniorenhuisvesting en de (in haar ogen) terughoudende rol van de verantwoordelijke minister. In juni wordt daar opnieuw aandacht aan besteed, waaraan ik vanuit mijn positie als burgemeester én voorzitter van de Veiligheidsregio ook mijn steun zal geven.

6) *Gezien de rappe ontkoppelingen (mogelijk dankzij het scheiden van wonen en zorg) lijkt het ons zaak om zo snel mogelijk met alle betrokkenen aan 1 tafel te komen om taken, bevoegdheden en wettelijke/maatschappelijke verantwoordelijkheden in kaart te brengen. Risico's en hiaten in kaart te brengen en hier maatregelen op af te spreken. Wij stellen voor om de gemeenteraad en de sociaal domeinraad/WMO raad van de uitkomsten van dit overleg en de afspraken op de hoogte te brengen en de eerste resultaten en voortgang te bespreken in de commissie Economie en bestuur van juni. Is het college bereid om dat te doen?*

Ad 6) Dit is al in gang gezet en onderdeel van bestaande samenwerking. Vandaag is er bijvoorbeeld een breed overleg om te komen tot afspraken rond het verantwoord afkoppelen van aanleunwoningen in het kader van scheiden wonen en zorg én versterken van de preventieve aanpak brandveiligheid. Daaraan nemen deel: Amaris, brandweer Gooi en Vechtstreek, Hilverzorg, Innovum, Regio Gooi en Vechtstreek, Versa Welzijn en de gemeente (Openbare orde & veiligheid en Programma Buurten). Uit onderzoek blijkt dat vermindering van slachtoffers wordt bereikt door toegenomen bewustwording en voorlichting over brandpreventieve maatregelen en niet alleen door alarmering bij brand. De reden is dat de brandweer tijd nodig heeft om ter plaatse te komen en dat dit vanwege het feit dat een brand zich razendsnel ontwikkeld vaak niet op tijd is. Door de mogelijkheid burens in te schakelen kan veel tijd gewonnen worden. Dit punt wordt meegenomen in de gesprekken met de buurt.

Cruciaal voor het succesvol zijn van de preventieve aanpak is een zo groot mogelijk bereik onder kwetsbare inwoners. Dit is de reden dat Versa Welzijn is uitgenodigd om aan te sluiten bij het overleg. Door een impuls te geven aan het preventief huisbezoek voor 75+ inwoners, uitgevoerd door Versa Welzijn, wordt efficiënt gebruik gemaakt van een bestaande goed werkende structuur. Ideeën voor deze impuls zijn het door de Brandweer laten trainen van de vrijwilligers die het huisbezoek uitvoeren en een uitbreiding van de check op brandveiligheid. Op dit moment concentreert de check zich op de aanwezigheid van rookmelders, het onderhoud van geisers en gaskachels en het gebruik van driewegstekkers die vanwege brandveiligheidsredenen niet meer toegestaan zijn. De raad wordt schriftelijk op de hoogte gehouden van de uitkomsten en resultaten.

7) *Er wordt gesproken over eventuele woning APK's. Het lijkt de SP zaak om zo snel als mogelijk de risico's bij verminderd zelfredzamen te inventariseren, brandveiligheidsmaatregelen te adviseren en/of verplichten. Dit kan bijvoorbeeld door de brandveiligheid en de mate van verminderd zelfredzaamheid tenminste bij het keukentafelgesprek vast te stellen, dit specifiek op te nemen in HET integraal plan inclusief de te nemen maatregelen (en door wie) Door de vele zorgtaken die de gemeente heeft is namelijk bij de gemeente veelal bekend wie verminderd zelfredzaam zijn. Daar verlenen we namelijk zorg. Is de gemeente bereid dit op nieuwe en met terugwerkende kracht op alle dossiers te gaan doen?*

Ad 7) Deze activiteiten zijn de afgelopen jaren al in gang gezet, omdat rond het thema senioren en brandveiligheid andere organisaties een belangrijke partner zijn in het vergroten van de veiligheid. De uitvoering is voor een deel opgepakt door deze partners. Op andere terreinen is de regionale brandweer zelf nog bezig om maatregelen uit te werken en deze de komende jaren verder te implementeren. De genoemde APK is landelijk bij de behandeling van dit onderwerp in de Tweede Kamer besproken. Op 29 maart jl. is een motie aangenomen, waarin de Minister van Wonen en Rijksdienst wordt opgeroepen in overleg te treden met VNG, Brandweer Nederland en de verzekeringssector, om de mogelijkheden voor een vrijwillige periodieke woningcheck van ouderenwoningen en -complexen te bespreken.

8) *Overigens is de SP van mening dat in complexen waar meerdere verminderd zelfredzamen samenwonen de verhuurder een wettelijke en/of maatschappelijke verantwoordelijkheid heeft om hier iets in te betekenen. In de nu ontstane situatie lijkt het als of zowel het bevoegd gezag (de gemeente), de eventuele zorgaanbieder en de verhuurder hun handen van de zaak aftrekken. De verminderd zelfredzame burger moet het zelf maar zien te redden. En dat kan, als we ons allemaal oprecht om verminderd zelfredzamen bekommeren niet de bedoeling zijn. Voor hen die verminderd zelfredzaam zijn hebben wij een verantwoordelijkheid. Naar wij aannemen is het ook nog eens een substantieel deel van onze inwoners! Naar eerste schatting zo een 20% maar wellicht meer. Het is overigens goed om te weten hoeveel dat er in Hilversum zijn. Gaat de gemeente dit uitzoeken? Zodat we allemaal weten over hoeveel mensen in welke mate van verminderd zelfredzaamheid we het hebben?*

Ad 8) Het huidige Kabinetsbeleid stelt dat de verantwoordelijkheid in eerste instantie bij de thuiswonende senioren zelf ligt (uiteengezet in de brief van de Minister van 8 maart 2016). Een meerderheid van de Tweede Kamer was in het Algemeen Overleg met Minister Blok op 16 maart jl. akkoord met dit standpunt en vond aanvullende wettelijke regelingen om de brandveiligheid van thuiswonende (verminderd zelfredzame) senioren te garanderen niet nodig. Omdat de brandweer zich wel zorgen maakt over de veiligheid van deze groep, heeft de regionale brandweer Gooi en Vechtstreek juist wel ingezet om extra maatregelen te stimuleren en/of te treffen, waarbij met diverse andere partijen wordt samengewerkt.

Samengevat deel ik de zorgen om de brandveiligheid van senioren en verminderd zelfredzame mensen. We hebben het initiatief genomen om partijen verantwoordelijk te maken. Daarnaast heb ik in regionale en nationale overleggen het probleem aan de orde gesteld, zoals het Veiligheidsberaad van 18 maart jl. en in het Veiligheidsbestuur van de Gooi en Vechtstreek. Mensen zullen langer zelfstandig in hun wijk of buurt blijven wonen en er zullen minder verzorgingshuizen zijn. In deze voormalige verzorgingshuizen maken ouderen nu van de wooneenheden gebruik als gewone, zelfstandige woningen. In een verzorgingshuis waren bepaalde preventieve voorzieningen verplicht, nu niet meer. Doel van de acties - zoals toegelicht in de beantwoording van de vragen- is minder branden, minder slachtoffers, minder schade. Daarnaast verlangt langer zelfstandig wonen ook om lokaal maatwerk, dat door de gemeente gecoördineerd wordt. Daar maken wij ons sterk voor.

Met vriendelijke groet,

P.I. Broertjes,
burgemeester.